

Kraków, 25.06. 2020

Prof. Wiesław Kwaśny
Akademia Muzyczna w Krakowie
e-mail: w_t_kwasny@poczta.onet.pl

RECENZJA DOROBKU HABILITANTKI dr Agaty Szymczewskiej

Zleceniodawca recenzji

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, na podstawie pisma Rady Dyscypliny Artystycznej z dnia 15 kwietnia 2020 roku RDA/531/1/2020, informującego o powołaniu mnie recenzentem, w celu przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Agacie Szymczewskiej, wszczętego w dniu 20 listopada 2019 roku, w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzycznej.

Podstawowe dane o Habilitantce

Pani dr Agata Szymczewska jest od wielu lat niezwykle czynną artystką skrzypaczką. Studiowała w Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu pod kierunkiem prof. Bartosza Bryły oraz w Hanowerze w Hochschule für Musik w klasie prof. Krzysztofa Węgrzyna, pod którego kierunkiem ukończyła także studia podyplomowe. Jest laureatką wielu prestiżowych konkursów i nagród. Do najważniejszych należy I nagroda i Złoty Medal na XIII Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu w 2006 roku, nagroda na IV Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. Abrama Yampolskiego w Moskwie w 2006 roku a także nagroda *London Music Masters* w 2009 roku. Koncertowała i nadal koncertuje na wielu estradach całego niemal świata jako solistka oraz kameralistka,

od 2014 roku związana z Szymanowski Quartet. Od 2010 roku pracuje również jako pedagog początkowo w Akademii Muzycznej w Poznaniu, w tzw. *Szkole talentów* a następnie od 2016 roku na Uniwersytecie Muzycznym im. Fr. Chopina w Warszawie. W 2018 roku uzyskała tytuł doktora sztuki. Była uczestniczką wielu międzynarodowych kursów muzycznych a obecnie jest często zapraszany na nie wykładowcą. Współpracowała z wieloma znanymi i cenionymi muzykami w kraju i za granicą.

dr Agata Szymczewska była związana pracą :

1. W latach 2010 – 2016 roku – Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu
2. W latach 2012 – 2013 – Zespół Szkół Muzycznych w Poznaniu „Szkola Talentów”
3. Od 2014 – do chwili obecnej – Szymanowski Quartet (Niemcy)
4. Od 2016 – do chwili obecnej – Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie

1. Ocena Autoreferatu

W swoim Autoreferacie Habilitantka dr Agata Szymczewska przedstawia zgodnie z wymogami formalnymi wszystkie aspekty swojej bogatej działalności artystycznej, pedagogicznej a także na polu popularyzacji muzyki w Polsce i za granicą, nie tylko w Europie ale także w Ameryce Północnej, Południowej oraz w Azji. Z analizy jej dorobku wyłania się sylwetka niezwykle aktywnej , wszechstronnej artystki oraz, mimo młodego wieku, dojrzałego i świadomego swej roli pedagoga. Bardzo ważną dziedziną jej działalności artystycznej w ostatnim czasie jest kameralistyka gdyż od 2014 roku jest prymariuszką świetnego zespołu Szymanowski Quartet, z którym z powodzeniem koncertuje.

Istotną częścią Autoreferatu jest omówienie powstania dzieła artystycznego w postaci nagrań trzech XX-wiecznych kwartetów: Kwartetu smyczkowego F-Dur Maurice'a Ravela, I Kwartetu smyczkowego C-Dur Karola Szymanowskiego oraz III Kwartetu smyczkowego G-Dur Benjamina Brittena. Autorka zwraca uwagę przede wszystkim na najważniejsze problemy wykonawcze i interpretacyjne związane z nagraniami wyżej wymienionych dzieł oraz

prezentuje swoje indywidualne podejście do tych zagadnień. Nie uzasadnia jednak wyboru takiego właśnie a nie innego zestawienia utworów na nagraniach co częściowo, być może, podyktowane jest faktem, iż został on zdeterminowany programem koncertów, których nagrania na żywo zostały wykorzystane w przewodzie. Stanowi to zresztą o jego wielkiej wartości i w pełni dowodzi wysokiego poziomu wykonawczego wszystkich muzyków biorących w nich udział.

2. Ocena dzieła artystycznego

Na dzieło artystyczne rozprawy habilitacyjnej Pani dr Agaty Szymczewskiej składają się nagrania na nośniku CD dołączone do dokumentacji trzech następujących kwartetów:

Maurice Ravel - Kwartet smyczkowy F-Dur, Karol Szymanowski – I Kwartet smyczkowy C-Dur op. 37, Benjamin Britten – III Kwartet smyczkowy G-Dur op. 94.

Pani dr Agata Szymczewska występuje na tych nagraniach w roli prymariuszki Szymanowski Quartet wraz z następującymi muzykami: Robert Kowalski – II skrzypce, Volodymyr Mykytka – altówka oraz Rafał Kwiatkowski (nagranie z 9.04.2019) zamiennie z Karolem Marianowskim (nagranie z 30.05.2019) – wiolonczela.

Kwartet smyczkowy – moim zdaniem – najtrudniejszy gatunek muzyczny jeśli chodzi o najszerze aspekty wykonawcze. Jednym z nich to intonacja uzyskana dzięki wykonaniu utworów w sposób temperowany lub nierównomiernie temperowany. Jeśli zespół (kwartet) przyjmuje system strojenia nie tak zwężony (oktawy) jak w fortepianie, to półtony w obrębie jednej oktawy nie są równe. Mogą one być strojone (podwyższane lub obniżane) i w efekcie tego jest możliwość powiększania lub zwężania rozpiętości interwałów zarówno małych jak i wielkich sekund, tercji, sekst, septym oraz zwiększonych i zmniejszonych kwart i kwint. Daje to zatem sposobność gry z intonacją ekspresyjną, która wymaga szczególnych umiejętności. Są dwa rodzaje wyboru intonacji. Pierwszy to zachowanie pionu intonacyjnego, czyli właściwego współbrzmienia akordów lub pasaży w danej tonacji np. intonowanie kwarty h1e2 i seksty h1d1. Ten sam dźwięk

„h” musi być różnie strojony: do „d” - niżej do „e” – wyżej. Takich kombinacji intonacyjnych na instrumentach smyczkowych jest bardzo dużo. Drugi sposób to zachowanie poziomu intonacyjnego kiedy brany jest pod uwagę melodyczny i harmoniczny kierunek frazy. Istnieje możliwość stosowania większych lub mniejszych całych tonów, półtonów, tercji, sekst, septym, dźwięków prowadzących czy zwiększonych lub zmniejszonych kwart i kwint. Można to nazwać „jaśniejszym” czy „ciemniejszym” dźwiękiem.

Największą trudnością w znalezieniu dobrej intonacji w kwartecie smyczkowym jest wybór właściwego sposobu w zależności od sytuacji harmonicznego. Wymaga to dużej wrażliwości słuchowej i ciągłej umiejętności dostosowywania intonacji w trakcie gry. Spełnienie tego warunku wymaga wielogodzinnych, żmudnych ćwiczeń i ustępstw w stosunku do partnerów, co nie zawsze jest tak łatwe i wymaga dużej kultury osobistej.

Szymanowski Quartet spełnia ten warunek znakomicie co daje efekt w postaci świetnego wykonawstwa wszystkich zaprezentowanych na płycie utworów.

Innym trudnym problemem w sztuce wykonawczej kwartetu smyczkowego jest rodzaj wibracji - wolna/szybka, szeroka/wąska co zależy od indywidualnych predyspozycji instrumentalistów. Problemem często nie do rozwiązania jest ujednoczenie wibracji, które cechuje zespoły o najwyższym poziomie artystycznym. Często znakomici instrumentalisci – soliści nie tworzą dobrego kwartetu.

Następnym bardzo ważnym elementem jest rodzaj brzmienia kwartetu, barwa i koloryt dźwięku. Duże znaczenie ma dobór instrumentów.

Najtrudniejszym problemem jest sprawa interpretacji. Często na tym tle dochodzi do nieporozumień i konfliktów.

Z przyjemnością muszę stwierdzić, że wszystkim tym problemom stawia znakomicie czoła Szymanowski Quartet. W Kwartecie smyczkowym F-Dur Maurice'a Ravela na uwagę zwraca niezwykła przejrzystość wykonania, ujednoczona dyskretna wibracja, tremola grane razem (niesłychane!). W moim odczuciu brak jednak czegoś w rodzaju „plamy dźwiękowej” , zamazania barwy

tak charakterystycznych dla stylu Ravela. Sądzę jednak, że jest to kwestia reżyserii dźwięku.

Nagranie I Kwartetu smyczkowego C-Dur Karola Szymanowskiego zachwytiło mnie niemal bezbłędnym wykonaniem, wspaniałym uchwyceniem charakteru muzyki tego kompozytora. Pani dr Agata Szymczewska wielokrotnie wykonywała I Koncert skrzypcowy Szymanowskiego i mam wrażenie, że miało to duży wpływ na interpretację I Kwartetu, zresztą skomponowanego mniej więcej w tym samym okresie. Wielkim atutem tej interpretacji jest właściwe zrozumienie partii skrzypiec w tym utworze, podobnie jak w koncercie skrzypcowym, zresztą pięknie wykonanych. Przy tym w żadnym wypadku artystka nie wykracza poza ramy utworu kameralnego znakomicie współpracując ze swoimi kolegami z zespołu.

III Kwartet smyczkowy G-Dur Benjamin Brittena, to utwór mniej znany i rzadko wykonywany. Składa się on z pięciu części i jest wielkim wyzwaniem dla instrumentalistów, zwłaszcza prymariusza. Znakomicie wykonana partia skrzypiec w trzeciej części kwartetu zachwyca piękną kantyleną, kulturą dźwięku, wielką wrażliwością i muzykalnością. Zapis tego kwartetu odbiega nieco od dwóch poprzednich ze względu na reżyserię dźwięku, ale należy zaznaczyć, że wszystkie trzy rejestracje są nagraniami na żywo.

Recenzja niniejsza skupia się przede wszystkim na osobie Habilitantki Pani Agaty Szymczewskiej, ale należy podkreślić, że cały zespół Szymanowski Quartet dał dowód w tych nagraniach profesjonalizmu muzycznego na najwyższym poziomie i wszystkim jego członkom należą się słowa uznania.

3. Ocena osiągnięć artystycznych

Pani dr Agata Szymczewska ma na swoim koncie wspaniałe osiągnięcia artystyczne. Nie sposób jest wymienić tutaj jej wszystkich dokonań. Jak sama wyznaje w Autoreferacie wystąpiła na 800 koncertach w tym na 300 jako solistka z towarzyszeniem orkiestr w Polsce oraz wielu krajach Europy oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Kanadzie, Chile, Peru, Argentynie, Brazylii, Kolumbii, Izraelu, Japonii, Chinach, Korei Południowej i Tajwanie. Wśród orkiestr poza granicami Polski

trzeba wymienić: London Philharmonic Orchestra, Moscow Soloists, China National Philharmonic Orchestra, Lahti Symphony Orchestra, Wuerttembergische Philharmonie Reutlingen i wiele innych. Współpracowała z dyrygentami o uznanych na świecie nazwiskach jak m. in: Seiji Ozawa, Ricardo Muti, Nevill Marriner, Krzysztof Penderecki, Andrey Boreyko, Antoni Witt, Jarzy Maksymiuk i wieloma innymi. Współpracowała z wieloma wspianymi muzykami, między innymi z Maximem Vengerovem, , Anne – Sophie Mutter, Yuri Bashmetem , Krystianem Zimermanem, Kają Danczowską, Marthą Argerich, Mischą Maiskym, Yuja Wang, Gidonem Kremerem, Aleną Baevą, Pablo Ferrandezem, Maximilianem Hornungiem, Alexandrą Soumm i wieloma innymi. Występowała w najbardziej prestiżowych salach koncertowych: Carnegie Hall w Nowym Yorku, Kennedy Center w Waszyngtonie, Chicago Symphony Hall, Roy Thomson Hall w Toronto, Teatro Colon w Buenos Aires, National Concert Hall w Taipei, Seoul Arts Center w Korei Południowej, Beijing Concert Hall, Shanghai Symphony Concert Hall, Berliner Philharmoniker, Paris Philharmonie, Théâtre des Champs – Elysées w Paryżu, Wigmore Hall, Royal Festival Hall, Queen Elizabeth Hall w Londynie, Palau de la Musica w Barcelonie, Usher Hall w Edynburgu.

W swoim dorobku posiada kilkanaście płyt CD, za które została uhonorowana nagrodami Fryderyk w latach 2006 – 2011. Współpracuje z następującymi wytwórniami płytowymi: Deutsche Grammophon, Decca, Sony, Hyperion, CD Accord, Universal Music, DUX, Polskie Radio, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina. W dokumentacji habilitantka umieściła informacje o koncertach solowych, kameralnych oraz recitalach, które zagrała od czasu uzyskania tytułu doktora.

4. Ocena osiągnięć dydaktyczno – naukowych

Bardzo ważną dla Habilitantki Pani dr Agaty Szymczewskiej dziedziną jest pedagogika. Sama zwraca na to uwagę zarówno wspominając swoją drogę edukacyjną zaznaczając jak wielki wpływ na kształtowanie jej osobowości muzycznej mieli kolejni profesorowie ale także artyści, z którymi miała okazję współpracować jak i podając przykłady swych własnych doświadczeń w tym zakresie. Od kilku już lat pracuje sama jako pedagog, kształcąc młodzież najpierw w Poznaniu w Akademii Muzycznej oraz w szkole średniej, następnie na Uniwersytecie Muzycznym w

Warszawie, gdzie do dziś jest adiunktem. Na tym jednak nie kończy się jej działalność w tym zakresie : prowadzi wiele kursów mistrzowskich w Polsce i za granicą.

Do najważniejszych z nich należą: Zimowa Akademia Muzyczna w Lusławicach, Międzynarodowe Kursy Muzyczne w Łańcucie, Morningside Music Bridge w Kanadzie/USA, Letnie Warsztaty Muzyczne w Dusznikach-Zdroju, Międzynarodowa Akademia Muzyczna w Bałszycach. Prowadziła lekcje otwarte dla studentów Akademii Muzycznej w Gdańsku, Akademii Muzycznej w Katowicach, Akademii Muzycznej we Wrocławiu a także liczne tzw. Masterclass m. in. na amerykańskich uniwersytetach : University of California w Los Angeles, New England Conservatory w Bostonie, California State University w Northridge, Massachusetts Institute of Technology.

Konkluzja

Na podstawie obszernej dokumentacji działalności artystycznej i pedagogicznej Habilitantki Pani Agaty Szymczewskiej oraz dzieła artystycznego w postaci nagrań trzech wyżej omówionych kwartetów stwierdzam, że jej dokonania wnoszą znaczny wkład w rozwój kultury muzycznej w Polsce i za granicą. Habilitantka spełnia wszelkie wymagania artykułu 16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Osiągnięcia z satysfakcją przyjmuję i wnioskuję o przyznanie tytułu doktora habilitowanego Pani dr Agacie Szymczewskiej.

Prof. Wiesław Kwaśny

Wiesław Kwaśny